

TA'LIMGA INNOVATSION YONDASHUV

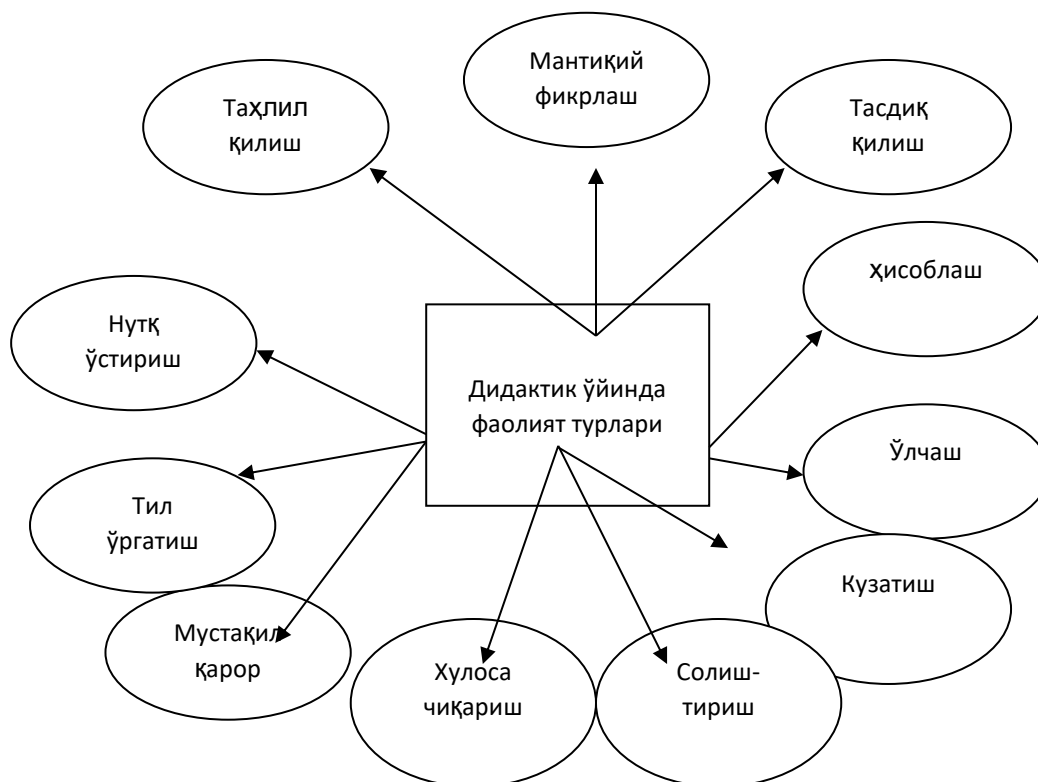
Maxmudova D.A.

QDPI BTM kafedrası o'qituvchisi

Bolalar hayoti rang – barang faoliyat va voqelik dunyosida bevosita aks etib boradi. Bunda mazmunli didaktik o'yinlar mustaqil faoliyat qoidalari asosida tashkillansa, u o'quvchini pirovard natijasida chuqur bilish olishga, mazmuni mukammal va oson tushunishga, fan asoslarini mahorat bilan egallashga undaydi. Shuning uchun bola hamisha, hatto muhim faoliyat bilan mashg'ul bo'lgan paytda ham o'yin bilan shug'ullanishi zarur. Didaktik o'yinlar bolalar hayoti va faoliyatini uyushtirish, uni shakllantirish, bilish doirasini kengaytirish maqsadida foydalanib borilsa, u juda muhim ta'lim va tarbiya asosi hisoblanadi.

Didaktik o'yin qoidali va tizimli tarzda bola shaxsiga to'g'ri ta'sir etishi va mazmuni to'liq tushunishi, ko'nikma va malakalarini mukammal rivojlantirishi uchun qo'shimcha tarzda kattalarning va o'rtoqlari, ayniqsa o'qituvchining talabchanligi katta ahamiyat kasb etadi.

Didaktik o'yinda quyidagi faoliyat turlari shakllanadi:

Didaktik o'yinlar yo'nalishlari bo'yicha besh turkumga ega :

1.Nazariy o'yinlar. Bu o'yinlar orqali bolalar mavzuni ilmiy asosda oson va sodda tushunchalariga imkon yaratiladi.

2.Amaliy o'yinlar. Bu o'yinning asosiy mazmunida o'quvchi amaliy mashqlarni o'yinlar orqali tushunib borishga, uning faol ishtirokchisiga aylanishiga e'tibor beriladi.

3.Jismoniy o'yinlar. Yosh shaxsning jismoniy barkamolligi, aqliy, ruhiy sog'lom bo'lishi, bola organizmi har tomonlama rivojlanishida jismoniy o'yinlar muhim ahamiyatli sanaladi.

4.Rolli o'yinlar. Bu o'yinda bolalar o'zlarini ma'lum bir rolni, yoki biror kasb egasi rolini, uning vazifasini bajarayongandek his etadilar. Bolalarda o'yin orqali mustaqillik, ongli harakatlar yuzaga keladi.

5.Ishchanlik o'yinlari. Bu o'yinning mazmuniga ko'ra bolaning mehnat ko'nikmalarini hosil qilishga, ijodiy fikrini amalga oshirishga yo'l beriladi. Ishonchlilik o'yinlari asosan ikki xis bo'ladi. Ular ijodiy va qoidali o'yinlar tarzida tashkil etiladi.

Ijodiy o'yinlarda bolalar o'zlari o'yinning mazmun-mohiyatini to'la anglaydilar, va bu ijodiy o'yinlarning asosiy qismini qiziqarli rol o'yinlar tashkil etadi. Dramatik o'yinlar ham ijodiy o'yinlar sarasiga kiradi, u hikoya va ertaklardagi voqea ta'sirini ifodalashdan iborat bo'lib, unda badiiy qahramonlar tasvirlanadi. Natijada o'quvchilarning nutqi tasirchanligi, harakat tezligi bo'ladi. Bu qoidali o'yinlar xarakter xususiyatiga ko'ra didaktik va harakatli o'yinlar deb tasniflanadi. Shunday ekan, biz qaysi bir didaktik o'yinga murajaat qilmaylik, uning intiqosi sifatida bolaning aqliy qobiyati, mantiqiy tafakkuri, nutqiy ko'nikmasini, so'z boyligining oshishi, bolaning erkin fikrlashi, zehni har bir darsni mustaqil o'zlashtira olishiga ijobiy ta'sir eta olishini kuzatamiz.

Didaktik o'yinlar qiziqarli o'tishini ta'minlovchi muhim shartlardan biri uning o'z mazmun mohiyatiga ko'ra o'yin tarzida o'tishi va dars mashg'ulotiga o'xshab qolmasligidir. Binobarin bu didaktik o'yinda quvnoqlik, xursandlilik, ko'tarinkilik, ruhini hosil qilib, bolaga ijobiy xislar kamol topishiga bevosita zamin yaratadi. Didaktik o'yinni mufafaqiyatli tashkil qilinishida bolalarning bajariladigan o'yinda faol bo'lishi, qiziqishlarini ta'minlash muhim omil hisoblanadi, shuningdek didaktik o'yinlarni hal qilishda pedagogning tashkilotchilik qobiliyati qo'l keladi. Mahoratli o'qituvchi didaktik o'yinlar asosida nafaqat o'quvchilar bilimini mustahkamlaydi, balki ular bilimini yanada boyitadi va yangi-yangi o'yinlar loyihasini tuzishga harakat qiladi, ta'lim-tarbiya samaradorligiga erishadi.

Mohir pedagog ta'limga o'yin texnikasini to'g'ri qo'llashi uchun quyidagi komponentlardan foydalanishlari zarur:

1. Tashkiliy shakl;
2. Didaktik jarayon;
3. O'qituvchi darajasi;

Shuningdek, didaktik o'yinda ishtirokchilar tarkibi, ishtirokchilar soni, o'quv jarayoni va vaqt me'yori hisobga olinadi.

Didaktik o'yinlar bevosita o'quvchini o'zini namoish etishga tafakkur doirasining kengayishiga, har qaysi mashq topshiriqlarini zo'r qiziqish bilan bajara olishga undaydi. Bolada ham tarbiyaviy, ham ta'limiy sifatlar shakllanishiga imkon yaratadi. Jumladan: ziyraklik, topqirlik, chaqqonlik, xushyorlik, bilimdonlik, qat'iylik, chidamlilik, matonat, ijodkorlik, mustaqillik kabilar. Bu sifatlarni tarbiyalashda albatta didaktik o'yinlardan tizimli foydalanish qo'l keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogic texnologiya. Toshkent. 2003yil.
 2. E. Abdurahmonova. O'yin vositasida o'quvchilar bilimini mustahkamlash. Toshkent. "O'qituvchi" 1985yil.
 3. T.S. Usmonxo'jayev, M.M. Rahimov, A.N. Abdiyev. O'zbek xalq harakatli o'yinlari. Toshkent. "O'qituvchi" 2004 yil.
 4. O'. Yo'ldoshev. Pedagogika sxema va jadvallarda. Toshkent, 2011yil.
 5. Usmonova N. "Ta'limdagi ilg'or texnologiyalar. Toshkent, 2008 yil.
- НН, М., АА, N., NX, R., GB, U., & UA, M. (2022). КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ОБЛАСТИ ИКТ. *Международный журнал специального образования детей раннего возраста*, 14(7).